

Incertesa sobre el futur del primer parc urbà

Moviment perquè la Ciutadella preservi la identitat científica

Investigadors i veïns reclamen a Xavier Trias que no esborri l'essència original del parc

L'ajuntament planeja posar una mostra de contes al Castell dels Tres Dragons

CRISTINA SAVALL
BARCELONA

El parc de la Ciutadella i el destí que espera els seus centenaris edificis (el Castell dels Tres Dragons, obra de l'arquitecte Domènech i Montaner; l'Hivernacle, i el Museu Martorell) seran un dels punts candents del pròxim mandat municipal, després de les eleccions del maig.

Des de l'any passat emergeix amb força un moviment d'entitats científiques, entre elles la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació; la Institució Milà i Fontanals i l'Institut de Ciències del Mar, tots dos dependents del CSIC; el Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona; la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica; l'Institut d'Estudis Catalans, i la Universitat Pompeu Fabra, que promouen cicles, conferències i reunions que reivindiquen la importància de preservar el patrimoni científic del primer parc urbà de Barcelona.

Mentrestant, l'Institut de Cultura fa mesos que treballa perquè l'edifici protomodernista de Domènech i Montaner es transformi en la Casa dels Contes, un projecte que si es materialitza serà un equipament cultural dirigit al públic familiar.

El Castell dels Tres Dragons, l'emblema científic de la Ciutadella, acull l'àrea d'investigació i la valuosa biblioteca del Museu de Ciències Naturals des del 2011, quan la part expositiva de les col·leccions del Museu de Zoologia va passar al Museu Blau del Fòrum.

Jaume Ciurana, regidor de Cultura, confirma que l'aposta de l'ajuntament és traslladar el departament d'investigació a un nou edifici, encara que és una inversió que depèn de la Generalitat. «La nostra voluntat és que les famílies disfrutin del parc i vagin a la Casa dels Contes, i que els científics disposin d'un espai de nova construc-

El regidor Ciurana assegura que l'àrea d'investigació del Museu de Ciències Naturals se n'anirà de la Ciutadella

«Donar valor al patrimoni científic del parc ens situa en un estadi internacional», afirma un investigador

ció adequada a les exigències de la investigació del segle XXI», declara Ciurana, que defensa la seva idea d'acostar la literatura infantil als nens dins d'una fortalesa amb diverses sales amb un cert aire al Col·legi Hogwarts, de Harry Potter.

El projecte de CIU entra en conflicte amb aquest corrent intel·lectual que vol revaloritzar el passat d'un recinte consagrat a les ciències naturals des del 1882, quan dins del parc es van inaugurar el zoològic i el Museu Martorell, dedicat a la geologia, que aquest any iniciarà la seva adequació museística per reproduir els primers gabinets de ciències naturals, com la col·lecció Salvador.

El radi d'influència científica es va ampliar l'any 1917, quan el Castell dels Tres Dragons es va convertir en el Museu de Catalunya de Ciències Naturals, que el 1934, després d'una reordenació de les col·leccions, va derivar en el popular Museu de Zoologia.

COL·LOQUIS/ Dijous que ve prosseguiran a la seu de l'Institut d'Estudis Cata-

lans els col·loquis organitzats per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Institució Milà i Fontanals, filial del CSIC, on José Pardo treballa com a investigador especialitzat en Història de la Ciència. «Em preocupa que els polítics decideixin amb absoluta banalitat el futur d'un parc històric dedicat a la ciència que altres grans ciutats envegen. És fonamental rescatar la singularitat de la Ciutadella, que ha aixecat els seus museus científics gràcies a les donacions dels barcelonins. Donar valor a aquest patrimoni ens situa en un estadi internacional», argumenta Pardo, per a qui la ciència és sobretot cultura. «No podem deixar que el Castell dels Tres Dragons es converteixi en un parc temàtic destinat a un turisme massiu», alerta l'investigador, que recorda que poc va faltar per-

Joan Carles Senar, investigador científic, a la seva seu de la Ciutadella.

La sala principal del Castell dels Tres Dragons, amb les seves antigues vitrines.

JOAN CORTADELLAS

De restaurant a laboratori

El Castell dels Tres Dragons acull l'àrea d'investigació del Museu de Ciències Naturals

C.S.
BARCELONA

Lluís Domènech i Montaner, l'arquitecte del Palau de la Música Catalana, va construir el Castell dels Tres Dragons coronat de merlets amb l'objectiu que acollís el luxós cafè restaurant de l'Exposició Universal del 1888, amb capacitat per a 600 comensals. Avui és una de les obres arquitectòniques que, com l'Arc de Triomf, l'Hivernacle i l'Umbracle, van sobreviure a la gran cita internacional de la Barcelona del segle XIX. Actualment alberga la seu del departament d'investigació del Museu de Ciències Naturals, amb la seva biblioteca i sales que emmagatzemen el seu patrimoni.

L'edifici, no obstant, ha tingut diversos usos fins a albergar les col·leccions de ciències naturals. Va ser Museu de la Història (1892), Museu Arqueològic (1896) i algunes aules es van destinar a l'Escola Municipal de Música (1897-1916). «També va destinar a exposicions temporals la seva primera planta (1912), va ser seu del Servei Municipal de Matricules per a Escoles Primàries mentre les col·leccions de zoologia es van exhibir al Palau de l'Agricultura de Montjuïc durant l'Exposició Internacional del 1929, on es van mantenir uns quants anys. A més d'oficina per a aturats i menjadors d'Auxili Social de la Falange», enumera l'historiador Rossend Casanova en el seu llibre *El castell dels Tres Dragons*.

Malgrat la seva metamòrfica existència, aquest edifici de la Ciutatella s'ha consolidat com a icona del parc científic del parc urbà. Anna Omedes, directora del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, té el seu despatx a la seu del Castell dels Tres Dragons, on es troba el seu equip d'investigació. «El futur del parc de la Ciutatella és un projecte de ciutat. Seria una pena que aquest edifici històric perdés la seva vinculació amb la ciència», diu.

El Museu Martorell, situat al costat de l'Umbracle, custòdia des de l'any 1924 exclusivament les col·leccions de geologia. «Almenys és el que té el peu en un terreny més segur vinculat amb la ciència», diu Omedes, en referència al fet que acollirà l'exposició permanent sobre els museus d'història natural dels segles XIX i principis del XX i sobre els gabinets de curiositats

Aquesta remodelació obligarà

a desallotjar l'equip que estudia i cataloga les col·leccions de mineralogia i de paleontologia. Yael Díaz, conservadora de petrologia, assenyala que des del 1888 compten amb un total de 300.000 registres de paleontologia, «alguns de gran valor històric». Així i les altres col·leccions s'estan emmagatzemant en caixes per ser traslladats, provisionalment o no, al Castell dels Tres Dragons.

Vicent Vicedo, conservador de paleontologia, assegura que l'àrea d'investigació del Museu de Ciències Naturals és «una institució molt viva». Ell rep visites de científics de tot el món que volen observar de prop els trossos d'una de les col·leccions de fòssils més importants d'Europa. «Especialment rica en organismes invertebrats», valora Vicedo. El fòssil més consultat és el *Montsecosuchus depereti* (Vidal,

La primera planta de l'immoble va ser oficina de l'atur i menjador social de Falange

«Seria una pena que l'edifici perdés els lligams amb la ciència», diu Omedes

1915). «És un holotip d'un cocodríl fòssilitzat en bon estat de conservació que va viure durant el Mesozoic. Va ser descobert per Lluís Maria Vidal el 1902 a la pedrera de Rúbies del Montsec (Lleida). Va ser l'exemplar utilitzat per descriure formalment l'espècie», informen els conservadors de les col·leccions.

Eulàlia García Franquesa, cap de col·leccions del Museu de Ciències Naturals, reconeix que sumen tres anys de confusió treballant dins del Castell dels Tres Dragons i del Martorell en una situació sense resoldre des que la part expositiva va marxar al Fòrum. «Solament s'exposa el 0,5% de les col·leccions». Joan Carles Senar, cap d'investigadors, afegeix que per a la divulgació es recorre a aquest «enorme i valuós fons» que ara custòdia a la Ciutatella. ■

JOAN CORTADELLAS

Les biblioteques científiques del parc estan obertes al públic

► Les Biblioteques del Museu de Ciències Naturals del Castell dels Tres Dragons i la del Museu Martorell es remunten al 1882, quan la ciutat va rebre el llegat de Francesc Martorell, segons explica Montserrat Navarro, directora de tota la col·lecció de llibres.

► El seu departament compta amb 700 títols de temàtica naturalista dels segles XVII, XVIII i XIX, 17.210 monografies, 3.358 mapes, 1.673 revistes especialitzades en zoologia i botànica, 9.000 fotos i 1.262 audiovisuals, que prèvia sol·licitud estan la majoria disponibles al públic per consultar-ho en les sales de lectura.

► L'arxiu històric, amb 2.385 expedients, és de consulta restringida per a investigadors científics per raons de conservació. Al llarg del 2013, el centre de documentació va atendre 15.626 consultes i va prestar 2.256 documents. Però falta catalogar algunes fotografies històriques.

què acollís les oficines dels actes del Tricentenari, «amb despatxos per a Miquel Calzada i Toni Soler».

Sol Ruiz de Vargas, presidenta de l'associació de veïns del Casc Antic, explica que la seva entitat ha denunciat a Mercè Homs, regidora de Ciutat Vella, que el parc està «abandonat». En especial, l'Hivernacle, que fa vuit anys que està tancat al públic. «No ens han informat de cap projecte, però saben que estem a favor que es conservi els edificis de la Ciutatella. Han de ser de servei públic per als ciutadans i al·lunyats de l'explotació turística que prolifera al centre de la ciutat», exposa Ruiz.

Itziar González, arquitecta i regidora de Ciutat Vella entre el 2007 i el 2010, va participar en unes jornades organitzades el mes de juliol passat pel Museu de Ciències Naturals de Barcelona i la Fundació Barcelona Zoo sobre línies de treball i projectes futurs perquè la Ciutatella sigui un renovat parc dedicat a la ciència. «És un tema que està aparcat fins que passin les eleccions. Volia mediar entre les associacions de veïns i entitats científiques per presentar un projecte conjunt, però des de l'ajuntament han cridat l'atenció a alguns directors d'entitats. Per qüestions polítiques, no els agrada que hi figuris», declara. ■